

11 septembrie 2026, ora 19.30
Sala Dalles

Dosarul Vocea umană

Muzica: Francis Poulenc

Libret: Jean Cocteau

Obiectivul/ Ea: Cleopatra David

Regia: Alexandru Pătrașcu

Conducerea muzicală: Cosmin Pătrana

Scenografia: Angelica Helena Marinescu

Ofițerul de caz: Sabin Silviu Badea

Durata: 1h fără pauză

Spectacol în limba franceză cu supratitrare

<https://servapadrona.art/>

<https://www.nirmal-art.com/>

Rezumatul acțiunii

Suntem martorii unei discuții telefonice între Ea și fostul partener. O despărțire este întotdeauna dureroasă și nu are cum să nu lase urme adânci în viața unui om. Auzim doar versiunea ei, doar vocea ei, iar concluziile sunt relativ ușor de tras: mai multe forme de dependență (de el, de telefon, care era tehnologia de vârf a anilor în care a fost scrisă piesa, de pastile) deteriorarea comunicării și instalarea stării de *ennui*.

Jean Cocteau a scris piesa în 1929 (premiera a avut loc în 1930), la finalul „anilor nebuni”. Dar care era condiția femeii în acea societate? Femeile nu aveau încă drept de vot. Cea mai onorabilă condiție era cea de soție, indiferent dacă familia era sau nu fericită. Desigur, existau artiste, femei remarcabile care activau în știință, cum era Marie Curie, sau unele considerate aventuriere, cum era Alexandra David-Néel. Dar altfel, munca era rezervată proletarilor, așa că o femeie burgheză tipică încerca să își împlinească viața prin iubir. Iar anii de după Primul Război Mondial aduc un alt stil de viață, cu atmosferă de petrecere continuă în care opiul și cocaina erau foarte populare în cercurile boeme și artistice. Unde erau sentimentele umane? Înecate sau adormite, ignorate, tratate superficial sau folosite ele înseși ca drog. (*J'ai voulu être folle et avoir un bonheur fou*)

Opera însă este scrisă în 1958, iar punerea în scenă se referă exact la această epocă, doar cu locul mutat în Micul Paris, imediat după retragerea trupelor staliniste, într-o lume în care se făcea poliție politică cu sau fără motiv. Personajul este urmărită de Securitate, iar cel de care se desparte este chiar ofițerul de caz, care a primit sarcină de serviciu să

fie foarte aproape de ea. Conversația intimă capătă o altă dimensiune și intrăm într-un univers în care viața privată devine informație, iar ceea ce ar trebui să rămână între patru pereți ajunge la dosar.

La finalul spectacolului, va avea loc o discuție cu publicul susținută de reprezentanți ai Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS), centrată pe tema supravegherii și a intruziunii în viața privată și în destinele celor urmăriți, cu o privire specială asupra cazului elevului Mugur Călinescu, al cărui dosar de arhivă va fi prezentat spectatorilor.

Nota regizorului

"Am ales să mut povestea într-o Românie în care telefonul putea fi arma cuiva împotriva ta..."

În opera lui Poulenc, o femeie vorbește la telefon cu bărbatul care o părăsește. Spectacolul din 11 septembrie readuce în discuție o temă dureros de actuală: cine are dreptul să asculte secretele altcuiva. Conversația intimă capătă o altă dimensiune și intrăm într-un univers în care viața privată devine informație, ceea ce ar trebui să rămână între patru pereți ajunge într-un dosar.

În aceste zile, se discută din nou despre dosarele Securității, despre represiune și despre continuitatea unor mecanisme și mentalități dintr-o epocă pe care o credeam încheiată. *Dosarul* vocea umană nu este însă un spectacol despre un caz politic actual și nu încearcă să exploateze o controversă de moment. Este o poveste despre ceva mult mai profund și mai personal, o poveste care ne privește direct, istoria noastră și, pentru mulți dintre noi, istoria

părinților noștri. Iar întrebarea pe care o pune spectacolul rămâne actuală: cine ascultă atunci când crezi că vorbești cu un prieten, dar, mai ales, ce alegi să faci cu ceea ce afli”

Scenografia

Prin reinterpretarea regizorală (contemporană), integrând memoria trecutului recent, *La voix humaine* de Francis Poulenc, pe text de Jean Cocteau, este deplasată din registrul psihologic al dramei individuale către o lectură sociologică a rupturii, izolării și fragilizării legăturilor interumane. Criza personajului poate fi astfel pusă în dialog cu conceptul de *anomie* (a se vedea Émile Durkheim, *Le Suicide*, 1897), deschizând o perspectivă asupra deconectării individului sau destabilizării formelor de integrare socială. Scenografia, concepută ca instalație performativă inspirată de *Mile of String* al lui Marcel Duchamp (*First Papers of Surrealism*, 1942), poate fi citită dincolo de referința la istoria recentă, ca *mediu transparent și relațional* care *reconfigurează dinamica spectatorială* (Horiuchi, 2026). Firul/ delimitarea/ traseul modifică poziția spectatorului, transformându-l din observator în participant și instituind o experiență a distanței, apropierii și negocierii cu scena și cu ceilalți. Astfel, spațiul scenic devine un dispozitiv de (re)conectare: țeserea sau destrămarea legăturilor poate fi experimentată (colectiv) și transformată, prin experiența artistică, în posibilități deschise de comunicare, comuniune și interpretare.

Angelica Marinescu

Francis Poulenc (1899-1963)

Membru al grupului Grupul celor șase (Les Six) din Franța primei jumătăți a secolului al XX-lea (alături de Arthur Honegger, Darius Milhaud, Georges Auric, Louis Durey și Germaine Tailleferre), care critica romantismul și wagnerismul, Francis Poulenc s-a distanțat mai târziu și de orice formă de conceptualism în muzică, rămânând fidel dimensiunilor tradiționale ale artei: cea estetică, cea devoțională și cea catartică.

Stilul său compozițional este eclectic, caracterizat prin melodism și, în ciuda surprizelor armonice care survin la tot pasul, ancorat în sistemul tonal-modal, iar caracterul pendulează între umor și gravitate, între afirmarea credinței catolice, spiritul ludic și eterna dramă umană.

Format inițial ca pianist sub îndrumarea lui Ricardo Viñes, însă fără a urma conservatorul, Poulenc a beneficiat de îndrumarea lui Auric și a lui Satie, iar lecții temeinice de compoziție a luat, cu întreruperi, între 1921 și 1925 de la Charles Koechlin, după ce deja avusese succes cu *Trois mouvements perpétuels* pentru pian și *Le bestiaire* pe versuri de Apollinaire. Unii membri ai sistemului care controlează în prezent lumea muzicală din România ar putea spune că Poulenc nici nu este compozitor, în lipsa diplomei pe care să scrie acest lucru.

În anii de început, muzica sa era influențată de Debussy, Schubert, dar mai ales Stravinski, care i-a și facilitat primul contract cu o editură muzicală. Tot în tinerețe era un apropiat al poezilor avangardiști Guillaume Apollinaire, Max Jacob, Paul Éluard și Louis Aragon, pe versurile cărora a scris,

de-a lungul vieții, multe dintre melodiile sale pentru voce și pian.

Creația vocală însumează peste 200 de lucrări, pentru care a colaborat, în special, cu baritonul Pierre Bernac, alături de care a realizat turnee în Marea Britanie și SUA, și cu soprana Denise Duval. A compus muzică de cameră, în special pentru pian, dar și cu alăturări timbrale mai puțin obișnuite, lucrări concertante (printre care *Concert champêtre* dedicat clavecinistei Wanda Landowska), muzică de scenă, operă, balet și lucrări religioase (corale și vocal-simfonice), fiind un catolic practicant. S-a orientat către operă în a doua parte a vieții, iar ultima sa creație în acest gen a fost *La voix humaine*, scrisă pentru muza sa, Denise Duval.

La Voix Humaine

Jean Cocteau era un apropiat al Grupului celor șase, iar Poulenc a colaborat în repetate rânduri cu el între anii 1918 și 1958. Cocteau s-a implicat intens în prezentarea publică a propriei sale piese, realizând regia, scenografia și costumele și a repetat efortul pentru premiera din 1958 a operei, desenând inclusiv coperta partiturii editată de Ricordi. Soprana Denise Duval a fost, de asemenea implicată în scrierea rolului. Muzica nu este o simplă înșiruire de recitative, cum considera criticul Dave Hurwitz, ci acumulează întreaga atmosferă pariziană a primei jumătăți a secolului XX. Partea cea mai interesantă din punct de vedere muzical rămâne în planul instrumental. Vocea are un rol intens expresiv, iar rostirea textului, reliefarea schimbărilor de dispoziție, a zugrăvirii chiar, sau mai ales, în absența comunicării clare a intențiilor, primează. Nu se va pleca de la spectacol acasă cântând, însă opera aduce cu sine, dincolo de

onomatopeile evidente, cum sunt imitarea soneriei telefonului, a zgomotelor de rețea sau a rotirii discului, muzica anilor nebuni, jazz și chiar șansonetă.

În ciuda a ce se vede (și aude) nu este o operă cu un singur personaj. Dacă ne gândim doar la rolul lui Cocteau, el a avut impulsul de a scrie piesa de teatru după ce a fost martor neintenționat al unei convorbiri telefonice. Deci primul personaj este publicul, societatea, iar *Vocea umană* este opera în care jucăm cu toții!

Al doilea personaj se află la celălalt capăt al firului. În muzică el poate fi auzit prin intermediul unor scurte intervenții instrumentale, dar, mai ales al pauzelor și în reacția personajului de pe scenă după aceste pauze. Dacă ea se justifică, sau își schimbă timbrul brusc, înseamnă că a primit acuze și reacționează ca un câine dresat.

Și opera mai are trei personaje invizibile. Unul este Marthe, prietena fidelă care îi salvează viața și care este „organizată”, apoi noua iubită a fostului partener, mai prezentă în piesa de teatru decât în operă, și, în fine, câinele, care are propriul său motiv muzical.

Poulenc era un anti-wagnerian, iar cantilenele din *La voix humaine*, seducătoare și sfâșietoare, sunt întrerupte de gânduri, de „celălalt”, de cuplaj. Însă leitmotivele sunt prezente. În afară de cățel, care este personaj muzical într-un scurt episod, Poulenc folosește motive recurente care constituie pilonii de structură ai operei. Sunt ușor de identificat motivul al așteptării și al anxietății, prezent în introducere, motivul reveriei și al întoarcerii în

trecut, motivul interogatoriului și al îndoielii, precum și cel al resemnării și al acceptării.

Toate aceste elemente alcătuiesc un tablou sonor încărcat de pasiune dulce și dureroasă în același timp, un vis narcotic asemănător Simfoniei fantastice a lui Berlioz, cu aceeași atmosferă obsedantă, însă intim, lipsit de ego și de grandoare și, cu toate minciunile care se derulează în text, de o sinceritate dezarmantă.

Cleopatra David

Biografiile artiștilor

Revista finlandeză *Kulttuurivihkot* o consideră „de neoprit”. Muzician, eseist, Cleopatra David s-a născut într-o veche familie de intelectuali și artiști români. Soprana își dedică activitatea interpretării muzicii de cameră și de operă. Vocea sa lirică și cu o timbralitate unică a fost admirată

pe numeroase scene din România, Italia, Finlanda, Armenia, Franța, Marea Britanie și India și este invitată să susțină masterclassuri și workshopuri de tehnică vocală. A obținut titlul de Doctor în anul 2010 sub îndrumarea compozitorului Octavian Nemescu și este câștigătoarea Premiului I la rezidența artistică EUbyLakes organizată de Irradiare cu sprijinul Comisiei Europene. Cleopatra David este câștigătoare a Bursei *George Enescu* oferită de Institutul Cultural Român în anul 2024.

Alexandru Pătrașcu a debutat ca regizor în producția independentă de operă *La Serva padrona*, continuând cu *Bach, colegul de birou*, ambele producții fiind invitate la festivaluri muzicale internaționale. Este creatorul blogului *Despre Operă*, care abordează o tematică diversă legată de viața muzicală din

România: cronici de spectacole, articole de muzicologie, recenzii de carte, cronică de disc, traduceri din presa de specialitate internațională, interviuri cu muzicieni și regizori de operă, dar și analize ale actualității muzicale din România. În anul 2014, a publicat o carte, în colaborare cu Ioana Diaconescu, *Vasile Moldoveanu - Un tenor pe patru continente*, în ediție electronică, cuprinzând versiuni adaptate ale unor articole de pe blog despre cariera artistului. Din 2014, Alexandru Pătrașcu este corespondent pentru România al revistei *Opera* din Marea Britanie, una dintre cele mai reputeate publicații internaționale din domeniu și director general adjunct al Teatrului Național de Operetă și Musical Ion Dacian

Corepetitor la Opera Națională București și profesor al Colegiului Național de Arte „Dinu Lipatti”, Cosmin Pătrana a urmat studiile universitare și de master în cadrul Universității Naționale de Muzică București, secția pian principal, la clasa prof. univ.

dr. Dana Borșan. În anul 2014, a beneficiat de o bursă Erasmus la Conservatorio Statale di Musica G. F. Ghedini, iar în perioada 2014-2020 a fost acompaniator și solist în cadrul concertelor organizate de „Dengel Concerts”, Germania.

Prin activitatea sa artistică și de cercetare, Angelica Helena Marinescu, doctor în sociologie și în științele comunicării, explorează relațiile dintre imaginar, memorie, ritual și corp în contexte sociale și digitale contemporane. Din 2014 dezvoltă o direcție de *practice-based research* în arte performative și vizuale, articulând experiența corporală cu cercetarea antropologică și sociologică. Este preocupată, de asemenea, de procesele de co-construire a experienței artistice și de rolul *prezenței-participării* în configurarea relației dintre operă, artist și spectator. În perioada 2017-2020, a studiat artele clasice indiene și contexte religioase, datorită unei burse ICCR oferite de Guvernul Indiei, experiență care a contribuit la dezvoltarea unei perspective în care practica artistică devine mediu și instrument de cunoaștere. Cercetarea dedicată dansului ritual *Kui Enda*, practicat de comunitățile *Kondha Adivasi* din Odisha, India (2020), investighează, din perspectivă antropologică, modul în care ritualul și corporalitatea se articulează în experiența comunitară. În 2023, în cadrul unei rezidențe artistice desfășurate la Mytilene, Lesbos, Grecia, în proiectul european *Participatory Arts Production. Decolonising Europe Digital Transformation*, finanțat prin programul European Union Horizon 2020, a realizat un proiect vizual - *Soliloquies I, II*, care explorează raporturile dintre *alienare*, *însingurare*, *îndepărtare*, *distanță*, *spațiu* și noile medii digitale.

Organizator

Parteneri

**AMBASSADE
DE FRANCE
EN ROUMANIE**

*Liberté
Égalité
Fraternité*

*Liberté
Créativité
Diversité*

Parteneri media

TIMPUL

Fondat la 15 martie 1876